

# Jurnalul lui Mihail Sebastian

Viata evreilor din România în  
perioada Holcaustului

**Mihail Sebastian** (Iosif Hechter), e scriitorul român interbelic autor al unor romane precum “De două mii de ani”, “Accidentul” și al unor piese de teatru precum “Jocul de-a vacanța”, “Steaua fără nume”, “Ultima oră”.

**Jurnalul** său, în care face însemnări între anii **1935-1944**, reprezintă un important document pentru că înregistrează nu numai propriile trăiri și dileme, ci și **drama populației evreiești** care se desfășoară în acești ani (L. Volovici). Deasemenea Jurnalul prezintă și “**reacțiile**” unor **personalități** ale vremii în fața tragediei evreiești.

# MIHAIL SEBASTIAN

TEATRU

JOCUL DE-A VACANȚA • STEAUA FĂRĂ NUME • ULTIMA ORĂ

U  
83.423

GM



PAGINI ALESE

LITERATURA ROMÂNĂ

# Activități de învățare

Clasa este împărțită în patru grupe. Fiecare grupă trebuie să urmărească prezentarea (folosindu-se sistemul AEL și/sau fișe de lucru) și trebuie să răspundă următoarelor cerințe:

**Grupa I** - Care sunt legile antisemite menționate în Jurnalul lui Mihail Sebastian? Care considerați că este motivația pentru care statul român impune aceste legi?

**Grupa a II-a** - Care este atitudinea populației, a românilor obișnuiți, față de evreii în perioada interbelică? Care considerați că este motivația acestui comportament?

**Grupa a III-a** - Care sunt reacțiile personalităților culturale românești față de politica antisemită a guvernului? În ce mod sunt influențate aceste reacții de prietenia față de “evreul” Mihail Sebastian? Care considerați că este motivația acestui comportament ?

**Grupa a IV-a** – Cum influențează această perioadă viața interioară și exterioară a lui Mihail Sebastian? Care sunt cele mai des utilizate cuvinte folosite de autor atunci când prezintă reacțiile sale? Cum v-ați simți voi în locul său?

Materialul prezentat mai jos este bazat pe o serie de citate preluate din:

**Mihail Sebastian – Jurnal, Editura Humanitas, București, 1996**

9 ianuarie 1940

Azi, la adjunctură, Ghița Ionescu...mi-a spus că viitoarea concentrare e special făcută pentru evrei...” Nu înțeleg de ce... în timp de război mai merge. Faci trupe speciale de evrei, ca să le trimiți în prima linie și să le decimezi. Dar acum ce rost are?”

Am plecat de acolo deprimat. Totul e suportabil, până când începi să te simți lovit nu ca soldat, nu ca cetățean, ci ca evreu.

28 ianuarie 1940

V.A. îmi spunea ieri despre căpitanul C. un cuvânt care rezumă o întreagă politică românească:



-E dat în mă-sa, e rău, bate și înjură, dar are un lucru bun: nu-i suferă pă jidani și ne lasă și pe noi să dăm în ei.

1 ianuarie 1941

Noaptea mobilizării, plecarea din cazarmă... cele două nopți și trei zile în trenul regimentar... ocolul spre Lugoj... ziua în gara Lugoj, chinul, nesfârșitul chin pe rampa gării, și pe urma tot restul celor două săptămâni... culminând cu întoarcerea acasă, într-un detașament de evrei... Ajunsesem la un fel de stupoare, care mă făcea să primesc fără revoltă, ca prin somn atâtea lovituri care au urmat: excluderea din barou, concedierea de la Fundație, trimiterea la sapă într-un detașament de muncă...

18 martie 1941

Textul legii chiriilor... e deprimant. Nu știu de ce măsurile antisemite “legale” mi se par mai întristătoare decât bătăile... Toată ziua am fost trist. Mi-e inima grea și nu pentru faptul în sine că trebuie să plătesc o chirie peste puterile mele, că va trebui poate să renunț la garsonieră... ci pentru toată această inutilă cruzime.

16 aprilie 1941

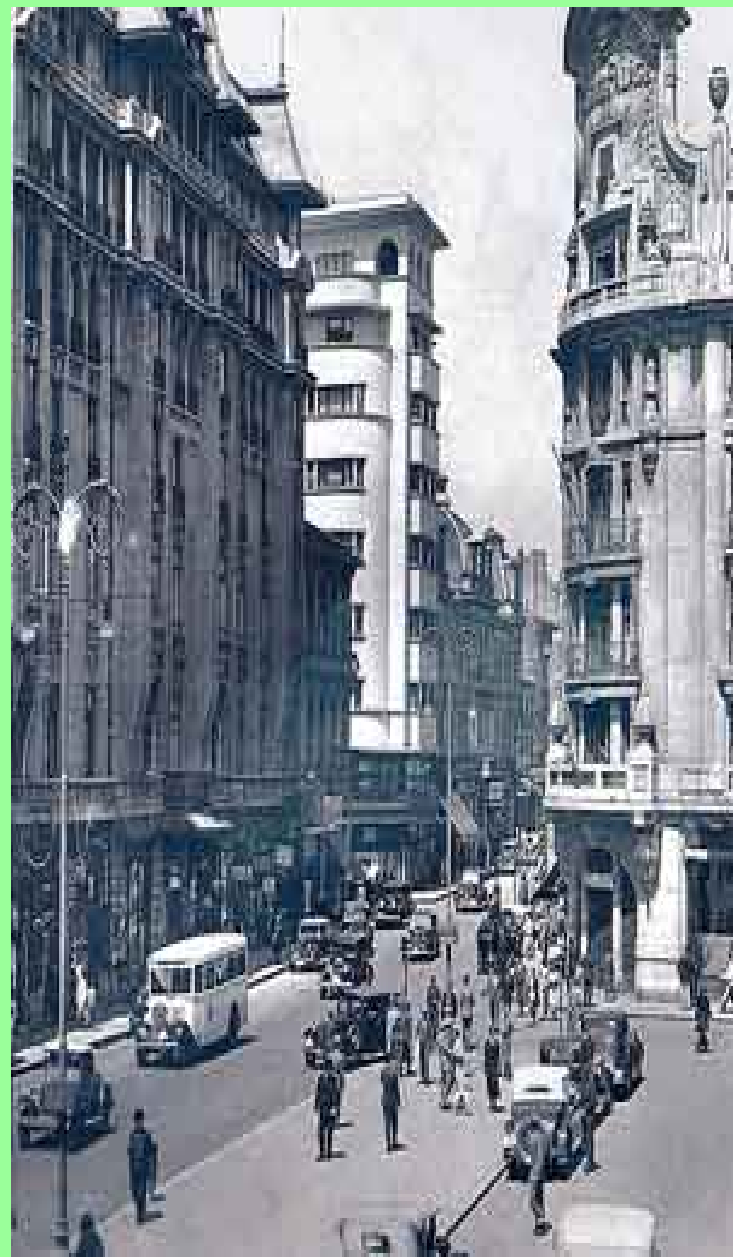
Casa asta pe care trebuie s-o părăsesc, în care am locuit doi ani...mi-a devenit totuși ca o ființă scumpă...Uneori îmi spun că n-ar trebui să mă las deprimat de atâta lucru... e o chirie mai puțin... Toți împreună în Antim, vom cheltui mai puțin, vom avea mai mult timp de rezistență...

20 aprilie 1941

Se confiscă aparatele de radio. Astăzi, prima zi de Paști operațiunea a și început și fără nici un advertisment...

24 aprilie 1941

Patru zile de când nu mai am aparat de radio! Mă simt parcă mai singur, mai dezorientat, mai lipsit de sprijin...



26 martie 1941

La 11 ½ noaptea Radio București a anunțat că proprietățile imobiliare evreiești sunt expropriate... ce mai poate urma de acum încolo?

28 martie 1941

Altă dată... antisemitismul era bestial, dar în afară de lege...și ori-când, măcar de formă puteai să apelezi la autoritatea de stat... Acum și sentimentul ăsta e pierdut. Toate ziarele de azi publică pe prima pagină, cu titluri enorme, vestea exproprierii evreilor. Restul știrilor, războiul sunt undeva la coadă...

24 iunie 1941

În oraș pe ziduri, pe vitrine... afișe... cu legenda "Cine sunt stăpânii bolșevismului" - reprezintă un jidan în caftan roșu, perciuni, tichie, barbă, ținând într-o mână o seceră și într-alta un ciocan. Ascunși sub pulpana lui trei soldați sovietici. Mi se spune că afișele au fost lipite de sergenți de poliție...

28 iunie 1941

Mă îngrijorează tensiunea antisemită care se menține și se alimentează prin presă, radio, afișe... De ce? De ce?

29 iunie 1941

Li se interzice, începând de astăzi evreilor să mai abordeze drapelul tricolor și cel german. Camioanele de poliție au trecut azi prin felurite cartiere confiscând steagurile.

1 iulie 1941

Ieri, în tramvai, vatmanul mă vede cu un ziar în mână:

-Au intrat în Moscova?

-Încă nu. Dar cu siguranță, azi, mâine.

-Păi să intre. Ca să-i jupuim pe jidani.

8 iulie 1941

Tigănușii vând pe stradă "Romanul măcelarului roșu" țipând: "Pleacă trenul din Chitila/Cu Stalin în Palestina/  
Pleacă trenul din Galați/Cu jidanii spânzurați.





2 august 1941

Toți evreii, de la 20 la 36 de ani, convocați la prefectura Poliției pentru astă seară și mâine cu mâncare pe trei zile și rufe de schimb. Așadar și Benu și eu. Un moment de înlemnire, de spaimă neputincioasă, de disperare...

3 august 1941

...e într-adevăr vorba... de o concentrare de muncă... în orice caz nu e sau încă nu e (așa cum m-am temut ieri), repetarea dramei de la Iași care și ea tot cu o "simplă" convocare la poliție a început...

28 august 1941

Benu e repartizat la Fierbinți. Pleacă mâine dimineață.

13 noiembrie 1941

Benu... locuiește într-o casă rece, fără sobă, fără lemne... Cu un fel de inimă împietrită trăim, răbdăm, așteptăm. Și mai găsim puterea să râdem, să citim, să vorbim.

26 octombrie 1941

Sunt împietrit de spaimă și neliniște. Mi-e milă de bătrâni și de copii. Mi-e milă de Mama. Nu știu ce să-i spun... cum să o mângâi.

3 septembrie 1941

Populația evreiască din București trebuie să dea până în 2 zile 4000 de pături, 4000 de perne, 4000 de paturi, 8000 de cearceafuri... Comunitatea e invitată să strângă ea lucrurile.

5 septembrie 1941

Lamentabil spectacol în curtea Sinagogii Mari, unde se strâng paturi, saltele, rufe de pat, perne. Oameni necăjiți vin mereu cu lucrurile în spinare, resemnați, triști... Nu mai miră pe nimeni nimic... azi dimineață a venit o nouă cerere, tot ultimativă: 5000 de costume, pălării, bocanci...

21 octombrie 1941

Toți evreii sunt obligați – spune o lege apărută azi... a preda statului efecte de îmbrăcăminte.

23 octombrie 1941

Sunt oameni care se pregătesc să cumpere paltoanele, hainele, cizmele cerute de lege... Eu nici nu mă pot gândi la asta. De unde să iau atâția bani?

5 septembrie 1941

In fine, tot azi dimineața, s-a comunicat Comunității că începând de miercuri va trebui să purtăm, cusute pe haină... pe-tece de stofa cu “steaua cu șase colțuri”. M-am întors acasă otrăvit.

20 ianuarie 1942

“Noul comunicat asupra evreilor... Toți evreii fără nici o excepție, sunt obligați să lucreze 5 zile la curățirea zăpezii. Orice neregulă ce se va stabili va atrage expulzarea evreilor din țară”.

1 martie 1942

Cele 5 zile de se majoreaza la 10.



4 martie 1942

Prima zi de muncă la zăpadă. Doborât de oboseală. Plecați la 5 1/2 dimineața de acasă ne-am întors la ora 8 seara. Munca propriuzisă e batjocură...

8 martie 1942

Viscolește. Iarna s-a întors. Astăzi, pe câmp... mă simțeam mai ostenit și mai înghețat ca oricând... Mutam zăpada dintr-un loc în altul... operație de zădărnice absolută.

27 martie 1942

Trebuie să plătesc 5000 pentru 5 zile de zăpada deși am lucrat 10. La început am fost furios...



12 septembrie 1941

Mi-au închis azi telefonul, după ce din eroare probabil mi-l lăsase-ră deschis două luni. "Dacă domnul Sebastian e evreu, telefonul va fi blocat", i-a comunicat azi Mamei cineva care telefona de la Societate. Și două ore mai târziu operația era făcută.

25 septembrie 1941

93000 lei îmi cere proprietarul ca să-mi reînnoiască contractul. Voi accepta, desigur, căci o mutare acum este imposibilă... Jumătate de oră am discutat, încercând să obțin o reducere. Era umilitor, trist, penibil... Aș fi vrut, întorcându-mă acasă, să pot izbucni, să pot urla, să pot plânge...

12 noiembrie 1941

O ordonanță a primăriei interzice evreilor să se târguiască în pia-ță, în afară de anumite ore (10-12)... Te întrebi în fiecare zi ce se va mai născocii împotriva noastră... totul devine grotesc, pueril, stupid...

1 decembrie 1941

Se confiscă schiurile de la evrei. O ordonanță îi obligă să le depună imediat la Comunitate.

18 august 1942

“Evreii depun bicicletele!” - titlu mare ... al ziarelor... M-a pufnit râsul... Anecdota cu evreii și bicicliștii era automat evocată... Incepând de mâine evreii vor plăti 20 de lei pâinea, iar creștinii 15.

19 august 1942

Nu 20, 30 de lei costă pâinea pentru evrei.

10 septembrie 1942

Evreii nu vor avea pâine o zi din cinci. Rația de zahăr se scade pentru evrei de la 200 g la 100. Cea pentru creștini se menține la 600g.



20 decembrie 1942

Trăiesc cu adevărat de pe o zi pe alta. Am o mie de lei în buzunar și nu știu unde voi găsi poimâine altă mie. Nu cheltuiesc pentru mine decât banii de tramvai. De zece zile m-am lăsat de tutun. Intre timp, am încasat de la școală mici sume de bani, 2000, 3000, 4000 - diferențe de salar, pe lunile trecute... Chiria n-am s-o plătesc la 26, dar de plătit tot va trebui s-o plătesc într-o zi, peste o săptămână sau două. Cu ce? De unde?...

4 ianuarie 1943

Incepând de astăzi evreii au nu 50, ci 100 grame mai puțin decât creștinii. Patru rații zilnice ne sunt suprimate.

13 februarie 1943

14000 de lei taxa de zăpadă pentru mine și Benu. Până la 23 februarie am de plătit alți 40000 taxe militare. Iar în martie, teribila problemă a chiriei. De unde? Cu ce? Nici nu îndrăznesc să mă gândesc...

5 noiembrie 1942

Un ordin al Ministerului Propagandei dispune scoaterea cărților de autori evrei din librării și biblioteci. Am văzut azi la Hachette două imense tablouri tipărite cu litere mari: SCRIITORI EVREI. Sunt desigur și eu acolo, afișat ca un delicvent, ca un criminal: numele părinților, data și anul nașterii, lista cărților.

9 octombrie 1942

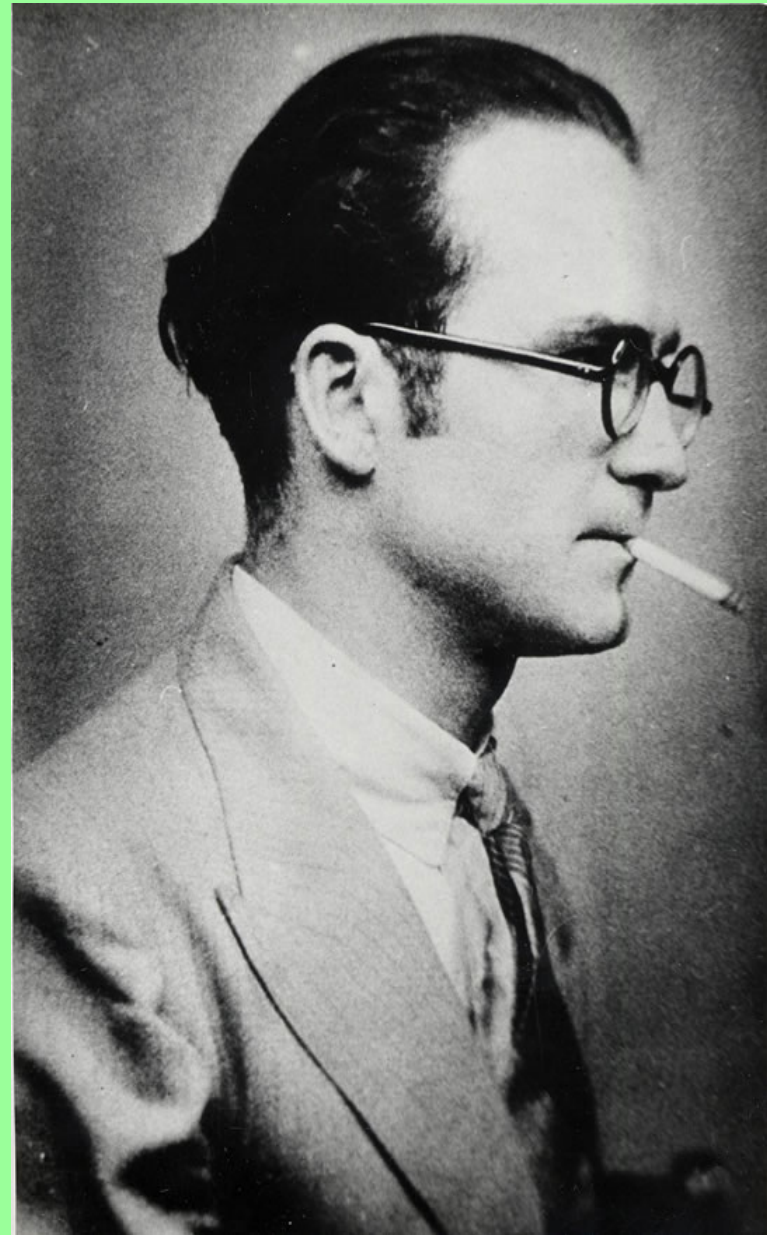
Din nou strada Sf. Ion Nouă... școli sunt pline cu familiile ridicate azi noapte spre a fi trimise în Transnistria. Vezi pe la fereastră chipuri palide, încremenite... și câte un copil care râde... Și nu te poți desface de gândul că poate aceiași soartă ne așteaptă pe toți.





2 martie 1937

Lungă discuție politică cu **Mircea (Eli-ade)**, la el acasă... nu aleg decât declarația lui că iubește garda, speră în ea și așteaptă victoria ei. Ioan Vodă cel Cumplit, Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, Bălcescu, Eminescu, Hasdeu - cu toți au fost, la timpul lor, gardiști... După opinia lui, studenții care l-au ciopârțit cu cuțitele pe T.B. aseară la Iași nu sunt gardiști, ci, ori... comuniști, ori național-țărăniști. Textual... Toți cei care nu sunt gardiști, toți cei care fac altă politică decât cea gardistă, sunt trădători de neam și merită aceeași soartă... Să nu uit de asemeni explicația pentru care el aderă cu atâta inimă la gardă: "Eu întotdeauna am crezut în primatul spiritual".



28 martie 1941

**Camil Petrescu** se vaită că probabil lui nu i se va da nici una din casele luate de la evrei: "Mie nu mi se dă niciodată nimic" - spuse el descurajat. "Ei bine, de astă dată - răspund eu - chiar dacă ți s-ar da sunt convins că nici n-ai primi". "Să nu primesc? De ce să nu primesc?"

Vorbea cu atâta liniște încât am în-țeles nu numai că nu vedea nici un motiv să nu-și însușească o casă care nu-i aparține, confiscată de la un evreu, dar că așteaptă să primească o asemenea casă.

29 iulie 1941

C.P.mi-a spus azi că are intuiția că într-adevăr evreii din Basarabia au tras asupra românilor. Ei au început.

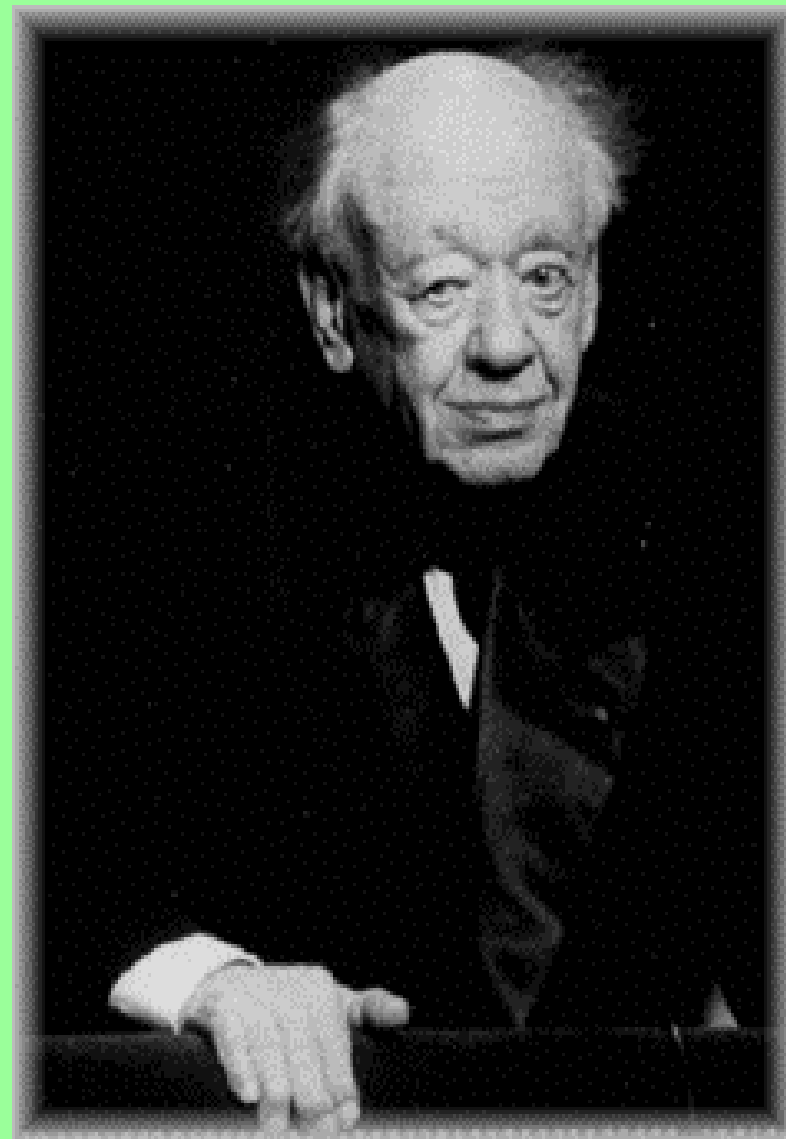


26 martie 1941

**Eugen Ionescu** a venit din nou la mine, disperat, fugărit, obsedat, neputând suporta gândul că poate îl vor da afară din învățământ... nici numele Ionescu, nici un tată incontestabil român, nici faptul de a se fi născut creștin și nimic, nimic, nimic nu poate acoperi blestemul de a avea în vinele lui sânge de evreu.

20 iulie 1941

**Lovinescu** i-a spus lui Eugen Ionescu că nimeni nu mai poate fi azi anglo-fil. Rușii trebuie învinși, iar germanii trebuie să rămâna învingători. Altfel vom fi conduși de “evrei și pantofari”.



23 iulie 1942

Mircea Eliade e în București. Se înțelege, n-a căutat să mă vadă și n-a dat nici un semn de viață. Altă dată mi s-ar fi părut odios, ba chiar imposibil. Acum mi se pare firesc. E mai simplu, e mai clar. Cu adevărat, nu mai am nimic, absolut nimic, nici să-i spun, nici să-l văd.

